

GLASILO

DELOVNEGA KOLEKTIVA LIP BLED

LETO III

ČETRTEK, 15. 2. 1973

Št. 2

Uspela predstavitev ISO-SPAN

Že dalj časa se je kazala potreba, da o novem gradbenem materialu, ki ga že celo leto proizvajamo v Bohinjski Bistrici informiramo na primeren način tudi projektante in gradbenike. Nekateri so že izdelali prve projekte z namenom, da bo uporabljen ISO-SPAN, drugi so ga videli na sejmu v Zagrebu ali v Kranju, tretji pa ga poznajo mogoče le iz propagandnega materiala. Za vse pri njihovem delu ne zadoščajo le prospekti, namenjeni bolj individualnim graditeljem, ampak potrebujejo obsežnejše informacije.

Razvojnemu oddelku je bila poverjena ta zahtevna naloga, ki jo je, lahko rečemo, zelo dobro opravil. Celoten program smo v grobem pripravili s sodelovanjem prodaje, saj ima taka akcija predvsem cilj, da se

cije o naši kapaciteti in pogojih za prodajo.

Vsi povabljeni so dobili lično pripravljeno mapo s kopijami atestov in poročil o preizkusih ISO-SPAN zidu, kar jim bo pri nadaljnjem delu močno pomagalo.

V dvorani smo pripravili majhno razstavo, ki je goste v odmoru, katera je sledila opozorila tudi na ostale proizvode našega podjetja. Tam so bile montirane naše stenske in stropne obloge iz vratnih izrezov, masivne obloge, informacija o bodoči proizvodnji ostrešij, pa vrata in opažne plošče.

Po odmoru je bila zanimiva diskusija, v kateri so strokovnjaki odgovarjali na vsa vprašanja.

V drugem delu prikaza smo se odpeljali na ogled gradbišča v Radovljici, kjer gradbeno podjetje »Gorenj« iz Radovljice gradi

nimi občutki razšli, smo vse projektante in gradbenike na koncu povabili na kosilo.

Pomešani med goste, smo lahko slišali marsikatero pozitivno oceno in mnenje o samem materialu kot tudi ostalih proizvodih našega podjetja. Naš trud in stroški, ki jih je imelo podjetje zato gotovo niso bili zaman in upamo, da se bodo rezultati takih akcij kmalu pokazali tudi drugje.

Reklamni panoji »ISO-SPAN« v Mariboru, Ptujju, Novem mestu, Ljubljani in na Rečici

Cene in standard

»Stabilizacijski program je treba izvesti za vsako ceno.« Take in podobne parole beremo v dnevnem časopisju skoraj vsak dan. Poleg načrtov za ta cilj pa skoraj na istih straneh tudi piše: to in to podjetje je neupravičeno dvignilo cene, ta in ta organizacija je neupravičeno izplačala osebni dohodek. Nehote se sprašujemo čemu dogovarjanje in resolucije, če nekdo lahko zakonito izplačuje osebne dohodke mimo dogovorov, na osnovi zakona z luknjo. Pot, ki jo iščemo iz zadreg in napak je znana: za večjo potrošnjo in standard je samo povečana nova vrednost. Nova vrednost nastaja tam, kjer se zmanjšujejo stroški, kjer se za izdelek zmanjšuje poraba časa ob enaki ali povečani proizvodnji.

Čut za merjenje dosežkov in uspehov v proizvodnji je relativen pojem. Izmalitvenje meril povzročajo osebne težnje po pridobivanju na lahek način. Temu smo podvrženi vsi, vendar če poznamo posledice stopnjevanja navideznosti, potem nam realnost ne bo težka.

Težnja po stabilizaciji ni izzvala urejenosti in doslednosti izpolnjevanja nalog ter dogovorov. Nasprotno, vzroki za to so docela negativni. Podjetja so v svojem gospodarjenju zanemarjala trajnejša pozitivna prizadevanja. Iskala so trenutne učinke nepovezanosti vrednotenja dela med posameznimi vejami gospodarstva. Tako je zaradi nizkega stroška transporta neko gradbeno podjetje vozilo kamen več sto kilometrov daleč, ker bi v bližini odpiranje kamnoloma pomenilo težjo akcijo investiranja in odrekanja boljši delitvi v prid osebne potrošnje. Podražitev transporta je za to podjetje gospodarska katastrofa in v najboljšem primeru lahko izzove sanacijo zaradi nerentabilnosti.

Če bi površno gledali učinke, bomo v prvem to podjetje kovali v zvezde in morda bo kdo izmed vodilnih celo javno pohvaljen. Ko pa bo nastopilo drugo, bomo godrnjali nad podražitvijo goriva in končno transportnih stroškov ter cene prevoza.

Čim manj vredna je surovina in čim bolj je kompliciran prevoz, tem manj ostaja sredstev

za nadaljnjo predelavo in za konkurenčnost na trgu. Vsak neracionalen prevoz pomeni čisto izgubo, ki jo lahko pokriva prisiljeni potrošnik direktno ali indirektno, ko se mora v družbenem merilu, zaradi sanacijskih in stabilizacijskih ukrepov odrekati gospodarskemu napredku svoje ali širše regije.

Druga in morda še težja navideznost učinkov so: posredništvo, prekupčevanje z iskanimi izdelki in materiali. Najtežje od vsega pa je monopolizem, ki ga na grobo lahko ločimo v dva dela in sicer: monopolizem prvega trga in monopolizem z zakoni zaščitenega. Oba sta povzročitelja veržne reakcije navijanja cen. Vse ostalo, že uravnano kolikor toliko rentabilno gospodarstvo, nujno hote ali nehote sledi temu, če se hoče rešiti, ker iskanje notranjih rezerv čisto ne zadošča več za kritje povzraženih cen materialov na vstopu v podjetje. Zgled je negativen, če neko podjetje z zvišano ceno izdelka lahko reši vse slabosti poslovanja, da pa pri tem uspe,

je nelogično to, da k zahtevku za zvišanje cen priloži negativno bilanco. Ta pa je v večini vzrok slabega gospodarjenja, ne pa posledica legaliziranih povišanj cen surovin in materialov. Če bi šli po tej poti nazaj, bi končno le našli začetnika te verige in bi se kot družba odločili za sanacijo ali likvidacijo.

Kaj pa tretji svet: družbene dejavnosti in infra struktura, ti, ki tvorijo potrošnjo že ustvarjenega dohodka? Prek povečanih proračunov zopet pritiskajo na nove dajatve in obremenitve gospodarstva, da bi si zagotovili neokmjeni del za osebno potrošnjo.

Načelna odločitev: »vsakemu stanovanju« je hvale vredna. Toda vsi vemo, da vsaka povečana aktivnost, ki ni preračunana na proizvodne zmogljivosti, povzroči navijanje cen. Tako tudi v tem lahko računamo.

Zopet smo pri gradbeništvu, nas ta veja najbolj zanima, ker 100% proizvajamo zanjo. V pre-

(Nadaljevanje na strani 2)

Predstavniki gradbenih podjetij in projektivnih birojev na predavanju

prodaja nekega materiala poveča. Vabila smo poslali projektivnim birojem in gradbenim podjetjem širom Slovenije po ostri selekciji, da bi prišli res najprimernejši.

Precizno pripravljene program je imel dva dela. Teoretični se je odvijal v dvorani, ki so nam jo za to priložnost odstopili na GG Bled. Povabljeni, ki so se polnoštevilno udeležili prikaza, so lahko slišali tri strokovna predavanja — o tehniki zidanja in modularni koordinaciji ing. Vede, s strani statistike o dopustnih napetostih in vsem s tem v zvezi ing. Skulj (oba zunanja sodelavca), o kvaliteti sestavin in gotovega proizvoda ing. Prevc. S prodajne strani pa je ing. Mežan podal bistvene informacije

večji kompleks stanovanjskih blokov z ISO-SPAN oblikovniki. Tu so se razjasnila preostala vprašanja iz diskusije in meglene predstave o uporabi v praksi in rešitvah raznih gradbenih detajlov.

Čeprav posebej nismo govorili o naših načrtih v zvezi s hišami, smo se vseeno predstavili z našim prvim proizvodom v paketu — garažo, o kateri smo na tem mestu že obširno poročali. Vsakdo si je lahko ogledal prototip, ki je postavljen poleg stare žage na Rečici. Da bi kar najbolj nazorno prikazali princip prodaje v paketih, smo vse sestavne dele garaže v paketu razložili poleg stoječe. Komentar je podal ing. Koman.

Kot v zahvalo za obisk in da bi se s kar najbolj prijet-

Kje smo z izgradnjo nove tovarne vrat

Gradbeni del izgradnje tovarne vrat je bil v glavnem gotov do spomladi 1972. Vemo, da ta del predstavlja v grobem le eno polovico izgradnje do pričetka obratovanja tovarne.

V letu 1972 je tako ostalo celotno delo na montaži instalacijskih in transportnih naprav, skupno z montažo strojne opreme.

Do danes lahko ugotovimo, da so toplotne instalacije za ogrevanje hale skupaj z lakirnico, gotove. Toplotne instalacije za potrebe tehnologije so v zaključni fazi in je vprašanje nekaj dni do končne montaže.

Odsesovalne naprave so v glavnem gotove in so tudi že v pogonu. Potrebno bo namestiti le nekaj dodatnih naprav, kot so ciklofiltri na silosu zaradi problema prahu. Montaža bi morala steči v naslednjih 14 do 20 dneh.

Odsesovanje pri strojih pa bo v roku 10 do 15 dni gotova. Instalacijske naprave za stisnjen zrak so tudi v zaključni fazi in so dejansko že v obratovanju. Dopolniti jih je potrebno z manjkajočo opremo, katera še ni bila dobavljena.

Odprto bo ostalo še vprašanje skladišča lepila, za katerega imamo le nabavljene cisterne, vse ostalo pa je še nereseno. Poskusno obratovanje bo moralo steči s provizorično rešitvijo. Do konca februarja bodo v glavnem gotova tudi dela na električnih instalacijah za moč.

Montaža transportnih naprav, kakor strojne opreme, gre h koncu in bi morala biti zaključena do konca februarja tako, da bi lahko tovarna pričela s poskusnim obratovanjem 1. marca.

Franci Lap

Vzdrževanje v tovarni Bohinj

Vzdrževalna služba v Tovarni Bohinj ima velik pomen. Z velikim trudom nam uspe, da stroji čim več obratujejo, pri čem nižjih stroških, delavcu se lahko poveča zaslužek, življenjska doba strojev, naprav in orodja pa se neprimerno daljša. Pri ljudeh, ki delajo na obdelovalnih strojih, je še premajhna zavest do strojev. V tovarni bi bilo potrebno zagotoviti zavest, da je za obdelovalni stroj posredno odgovoren tisti, ki na njem dela. Delavcu je že v krvi, da nerad vidi, če dela na njegovem stroju še kdo drug. Neradko se celo zgodi, da kdo svojemu nasledniku iz škodoželjnosti stroj celo pokvari. Pri vsaki okvari oziroma spremembi normalnega stanja stroja je potreben določen red obveščanja, kajti le tako lahko zagotovimo, da okvaro po najhitrejši poti odstranimo. Večkrat se stroj pokvari tudi zaradi delavčeve nepazljivosti, nespretnosti, iz neznanja, ker ni bil seznanjen z delovanjem stroja.

Cene in standard

(Nadaljevanje s 1. strani)

tekle obdobju ni nobeno gradbeno podjetje v celoti izpolnjevalo rokovo svojih obveznosti, zaradi preobremenjenosti ali sezonskih ovir. Kaj lahko pričakujemo pri povečanih sredstvih za gradnjo — uvoz tujih gradbenikov — smešno kaj, ali pa bo dejstvo, da bomo vse povečanje prešli v podražitev kvadratnega metra stanovanja, zaradi mono-poliziranja gradbeništva — manj smešno.

Mislím in za trdno vem, da družbeni dogovor ni stisk rok dveh direktorjev na hodniku skupščine, ampak je realen, upoštevana vredna dogovor proizvajalcev — potrošnikov, ki so jim dobro znane posledice navidezne gospodarjenja in pretirane potrošnje.

Lepo smo se nakuhalí čez naše gospodarstvo, uredbe in zakone. Kaj pa naše gospodarjenje, naša notranja zakonodaja v podjetju?

Postavimo si vprašanja:

Ali nismo izglasovali nedotakljivih norm, pa četudi so nekatere nerealne?

Ali nismo zapisali več, kot smo pa izdelali?

Ali nismo potrošili več materialov za izdelek, kot bi jih morali?

Ali nismo precenjevali možnosti investiranja, tako v času, kot v sredstvih?

Ali nismo kupovali surovine z velikimi transportnimi stroški?

Ali smo zaščitili tistega v podjetju, ki je poklican in določen zato, da kontrolira izvajanje določil in normativov?

Ali smo razpoložljive kadre pravilno razporedili?

Ali vemo, da stane družbo visoko kvalificiran kader težke milijone?

Ali se nismo včasih dogovarjali mimo proizvajalca?

Ali nismo preglasno zahtevali le zaščito osebnih koristi, dolžnosti pa kot slabo določljive, le posploševali?

Ali vselej zastopamo koristi podjetja pred koristmi posameznika?

So še vprašanja, za več strani jih je. Toda, ali lahko odgovorimo na eno vprašanje: zakaj delamo napake, če se tega zavedamo? Zato, ker je prav delati težko, s trudom in znojem so pridobljene dobrine, ne z lažjo in koristoljubjem.

Pirc

Tovarna ne bi smela trpeti takih denarnih izdatkov kar tja v en dan. Zaostri bi se morala delovna disciplina in pazljivost do skrajne mere. Vzdrževanje strojev v proizvodnji dalj kot je bilo predvideno, je zelo kvarno. Zaradi tega pogosto prihaja do nenadnih in večjih okvar ali lomov, skratka do »ropanja strojev«. Gre se, kako doseči plan, toda nekako ravnotežje bi moralo biti, da se s proizvodnimi enotami dobi kontakt, kdaj tisti stroj najmanj rabijo, da se popravi ali da v remont. Pri nas je to težko doseči, ker je neprekinjena proizvodnja. Večkrat se pojavlja vprašanje, kdo bo odločil, da se stroj odvzame iz proizvodnje, vzdrževalna služba ali tisti oddelek, v katerem se nahaja za popravilo. Pravilno bi bilo, da ima zadnje besedo vzdrževalna skupina, pri nas v naši tovarni pa je ravno nasprotno, da oddelki narekujejo, kdaj se bo popravil stroj.

Za pravilno vzdrževanje proizvodnih sredstev bi morali v tovarni izpeljati tako organizacijo vzdrževalne službe, ki bo sposobna ne le posredovati pri odpravljanju nastalih kvarov in lomov, ampak tudi pravočasno preprečevati možnosti prekinitve obratovanja proizvodnih sredstev. Iz tega sledi, da mora biti delovanje vzdrževalne službe usmerjeno v preventivne in planske posege. Preventivno delo mora zajeti dnevno kontrolo dela ter pravočasne ukrepe za odpravljanje možnih napak in končno skrb za stanje stalne delovne sposobnosti, samo žal s tako organizacijo, ki jo imamo mi, ne moremo tega doseči. Vzdrževalna skupina je sedaj le uslužnostna služba, ki posreduje le na podlagi naročil iz posameznih oddelkov. Popravlja manjše okvare sproti, večje pa se vrše izven rednega delovnega obratovalnega časa. Slaba stran tega sistema je hitrejša obraba opreme, potreba večjega števila rezervnih delov, večja poraba materiala vsled nemogočega planiranja kvarov. Ta sistem vzdrževanja je nizek in drag. Planirano popravilo je cenejše od nepričakovanega, saj zahteva manj delovne sile in manj rezervnih delov.

Hočemo imeti dobro vzdrževanje, samo pre malo se nanj gleda. Druge službe v podjetju nimajo pregleda, kaj dela in kako. V tovarni se še danes pravilno ne ceni vzdrževalna služba ter ji ne dajemo zelo velikih prednosti, ki jih nudijo pravilno in pravočasno negovana delovna sredstva. Večkrat se v tovarni govori, da so delavci, zaposleni pri vzdrževalnih delih, neproduktivni, ker ne sodelujejo direktno v proizvodnji. Zavedati se moramo, da je proizvod navadno rezultat vrste strojev, ki so med seboj povezani v proizvodnem procesu, potem mora biti razumljivo vsakemu tistemu, ki take stvari govori.

V proizvodnih oddelkih in v vodstvu tovarne se večkrat brez pravočasne strokovne tehnično-ekonomske analize kritizira število opravljenih ur in koliko stroškov je. Za uspešno ali neuspešno vzdrževanje odgovornost ne zavisi izključno na vzdrževanju. Nikdar ne smemo pozabiti, da se stroji večji del časa nahajajo v rokah proizvodnega osebja in da veliko zavisi od večšine upravljanja stroja. Zato ne smemo obsojati vzdrževalce, da so oni krivi, da so stroški vzdrževanja večji, kot bi morali biti in kaj delajo, da je stroj pokvarjen itd.

Ljudj v vzdrževalni službi bi morali bolje stimulirati, ker se obseg dela in zahtevnost delovnih mest vsak dan povečuje z nabavo modernejših strojev in naprav. Strokovno morajo biti usposobljeni, če hočejo odkla-

njati vse napake v proizvodnji, ki se pojavljajo, ker vsi vemo, da brez dobrega kadra v vzdrževalni službi ne moremo tako delati kot zahteva sama proizvodnja. V vsakem času morajo biti na razpolago v slučaju potrebe, da se odstranijo napake na določenih strojih.

Nenehni razvoj naše tovarne, bistveni porast proizvodnosti in stremenje za dovršeni proizvodni tok bi zahteval reden nadzor nad proizvodnimi sredstvi. Ta nadzor naj bi dosegli z načrtnimi popravili ter sistematično nabavljanja in prevzemanja strojev. Dokler tega ne bomo uvedli v našo organizacijo vzdrževalne službe, bomo še naprej v gasilci, to se pravi, takrat ko je vse prepozno.

Dobro vzdrževanje obdelovalnega stroja ali naprave obrabo le zmanjšuje, ne more pa je preprečiti. Vsak obdelovalni stroj se z delom obrablja na vseh vozliščih, kjer se razni deli gibljejo med seboj. Če se stroji zanemarjajo, začne obraba naraščati progresivno, ker se stari vzrokom pridružujejo še novi. Posledica takih okvar je zmanjšanje natančnosti obdelovalnega stroja. Tak stroj bi morali izključiti iz proizvodnje ali uporabiti za manj zahtevna mesta.

Če pride v proizvodnji do zastoj zaradi okvare na obdelovalnem stroju ali kakšni napravi, smatramo za nepredviden primer, lahko je predpisan napačen tehnološki postopek izkoriščanja stroja — previsoke norme, lahko pa tudi primer, kjer nihče ne more odgovarjati za okvaro. Obdelovalni stroji v lesni industriji so z velikim številom vrtljajev. Zato so mnogo bolj tudi obremenjeni kot običajni obdelovalni stroji. Morda je točnost v lesni industriji manjša kot v strojni, je pa zato manj možnosti za dobro oskrbovanje in vzdrževanje. Serije izdelkov v lesni stroki so mnogo večje kot v kovinski, zato je izpad obdelovalnega stroja toliko bolj pomemben, saj lahko zavre celoten proces proizvodnje tudi za dalj časa.

Znižanje števila kvara in lomov je možno doseči z vestnostjo tistih, ki delajo na strojih in dobro organiziranega vzdrževanja. Tako vzdrževanje povzroča sicer določene stroške in zato naj se primerjajo stroški vzdrževanja z onimi, ki jih povzročajo kvari, lomi in prikažejo ekonomičnost ukrepov.

Jože Hodnik

Lesne obloge in problemi

časen videz. Vedno bolj se uveljavljajo obloge naravnega videza, pri čemer je grčavost posebne oblike letvic šele iskana. Prav tako ni več v modi lakiranje oblog na sijaj. Taka obdelava kviri pristnost izgleda lesa, domačnost in prisotnost nečesa tujega. Za vse večjo uporabo oblog v stanovanju ima tudi vpliv pohištvena industrija. Ta svoje izdelke izdeluje v kompaktnostih starozorčnih mat obdelanih površinah. Za premaz oblog uporabljajo sandolins premaze. Ti so nanešeni na les nesijoči in je vidna ob normalnem premazu tekstura lesa. Premazi so v različnih inačicah. Premazane smrekove obloge lahko z orehovim premazom izgledajo kot oreh, z borovčevim kot borovec, mecesnovim kot mecesen in izgledy drugi lesov. S premazom les zaščitimo, ne sme pa biti premočen, da ne pokrijemo naravnega izgleda lesa.

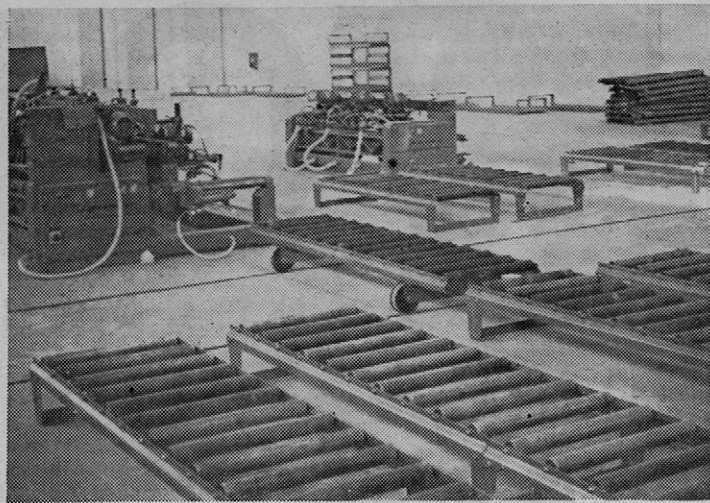
Izdelava oblog v našem podjetju pa je ostala malce ob strani. Formiranje oddelka je oteženo, ker so prostori nove to-

varne za ta izdelek predvideni za tovarno vrat. V prostoru, kjer sedaj izdelujemo obloge, pa bo težko organizirati intenzivno proizvodnjo.

Velika ovira v proizvodnji pa je pomanjkanje kapacitet za umetno sušenje lesa, namejenega za obloge. Za izdelavo pa so neslutene možnosti. Dovolj možnosti je za izbiro profilov, kombinacij izgleda površin. Možnosti sortacije oblog brez grč, z nekaj grčami, zelo grčave same letnice, letnice s perci in podobno. Odprta je možnost različnih premazov, kar bo omogočilo večjo porabo manj kvalitetnega lesa, ker ne bo v škodo kupca. Raziskati bo treba možnosti izdelave oblog iz krajnih sortimentov v dolžini enega do treh metrov. S tem bi povečali surovinsko osnovo.

Za večjo proizvodnjo pa bo potrebna večja zainteresiranost podjetja, poslednejše izvajanje že osvojenih konceptov in prilaganje proizvodnje potrebam trga.

Tand

Montiranje strojev in naprav v montaži

Selitev montaže kompletnih vrat v novo halo

V tovarni Bled smo v mesecu januarju selili montažo kompletnih vrat v novo proizvodno halo.

To tako težko pričakovano selitev iz neustreznih in tesnih prostorov pa je bila kljub temu preuranjena in je tudi marsikoga razočarala.

Instalacijska dela, kakor odsevanje, komprimiran zrak, električna napeljava, transportne naprave in slično, še niso zaključene. Notranji transport v hali opravljamo z dieselskim vilicarjem, kar za zaprt prostor ni primerno, baterijski pa bo dobavljen šele čez dva meseca.

To in velika zasedenost naših vzdrževalcev, kateri nam izvršujejo urejevanje delovnih mest, so bili tudi vzroki, da na selitev nismo bili najbolje pripravljeni. Vendar se razmere z vsakim dnem izboljšujejo tako, da bomo

v doglednem času dosegli pričakovane rezultate in opravičili investicije.

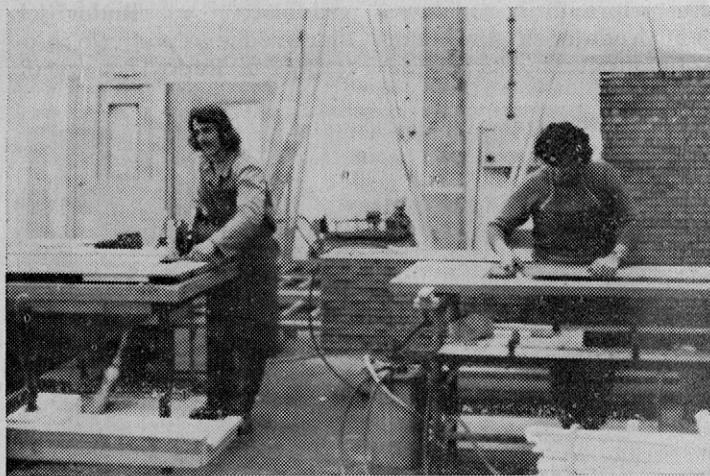
V oddelku so skoraj vsi stroji in naprave novi, zato bo delo lažje in kvalitetnejše. Vendar samo z novimi stroji ne bomo dosegli pričakovanega, potrebna bo boljša organizacija dela in večja delovna disciplina tako vodilnih kakor tudi fizičnih delavcev.

Pri vsem tem pa bi omenil še nekaj, da izdelujemo danes podboj JUS DE 026, ki je po svoji konstrukciji zastarel, nepraktičen za serijsko izdelavo in tudi za vzdavo na stavbi.

Poleg tega rabimo za njegovo izdelavo velike količine lesa, te vedno dragocenejše surovine.

Potrebno bo pospešeno iskati nove konstrukcije podboja, zmanjšati potrošnjo lesa in s tem omogočiti boljši zaslužek nas vseh.

B. I.

Narez, zarez in vstavljanje vložnih letvic je prvo delovno mesto v novi hali na Rečici, ki se je preselilo iz Gorjane že v mesecu novembru 1972. Pogoji dela so boljši, prostor je svetlejši in primerno urejeno delovno mesto daje boljše počutje delavcu.

Zbiranje gozdnih sortimentov na centralnem skladišču

Ker še vedno ni končne odločitve kako obdelovati gozdne proizvode najracionalnejše — sodobno, je skupina inženirjev in tehnikov blejskih uprav LIP in GG odšla na enodnevni ogled naprav za strojno lupljenje hlo-dovine na Otiški Vrh pri Slovenj Gradcu. Prijazen sprejem inženirjev in tehnikov slovenj-graške gozdne uprave in njihovo tolmačenje o prednostih centralnega skladišča nam je omogočil, da smo zvedeli nekaj jasnejših vpogledov v zvezi s to investicijo.

Za postavitev centralnega skladišča z moderno tehnologijo je vplivalo dejstvo tesnega sodelovanja GG — LIP in tovarne iveric, ki je tik pred poizkusno proizvodnjo LIP je pri izgradnji takega skladišča sofinanciral po določenem ključu. Tovarna iverk pa bo odjemalec vseh napadlih sortimentov, ki niso primerni za žaganje. Poleg tega pa bo tudi odjemalec napadlega lubja za kurjenje v kotlovnici. Ugotovili so, da delavci rajši spravljajo iz gozda neolupljena stebela kot olupljena. Ena odločilnih prednosti centralnega skladišča je tudi v tem, da ni treba sortirati sortimentov v gozdu, ampak to opravi v bolj-ših pogojih — strojna naprava. Lupljenje hlo-dovine bo možno skoraj v celoti, ker je v gozdovih GG Slovenj Gradec — vključno privatni sektor, drobnejša hlo-dovina, na lupilnem stroju pa je možno lupiti hlo-dovino

od 8 do 63 cm premera. Zelo dobro imajo rešeno tudi sode-lovanje s kmetijskimi posestniki. Veliko sredstev nalagajo za poživitev kmečkega turizma v obliki posojil. Nov način proizvodnje bo cenejši in bodo kmetje radi sodelovali, ker bo za-služek privatnih proizvajalcev boljši. Lupilni stroj zmogljivosti 70 m³ v osmih urah dela, stoji v podaljšku hlo-dišča obstoje-če žagalnice. Za potrebno preno-se hlo-dovine skrbi 15 t vilničar. Hlo-dovine dolžine od 3 do 15 m razkladajo na plato, od koder jo poševni transporter dovaja na vzdolžnega, ki jo vodi v lupilni stroj. Lupilni stroj jo olu-pi, od koder potuje po vzdolžnem transporterju preko detek-torja za ugotavljanje prisotnosti tujkov.

Nato potuje do naprav za raz-žaganje. V tem sistemu so vključeni še elektronski sistemi za izmero in sortirni sistem za sortiranje razžaganih sortimen-tov v 32 boksov za potrebe LIP in ostale sortimente. Pri vsem tem delu je zaposlenih sedem delavcev. Pri centralnem zbira-nju gozdnih sortimentov bo več izdatkov za dodatne prevoze, ker pa je še vedno ekonomsko utemeljeno. Zbiranje na central-nih skladiščih bo cenejše skora-j za polovico.

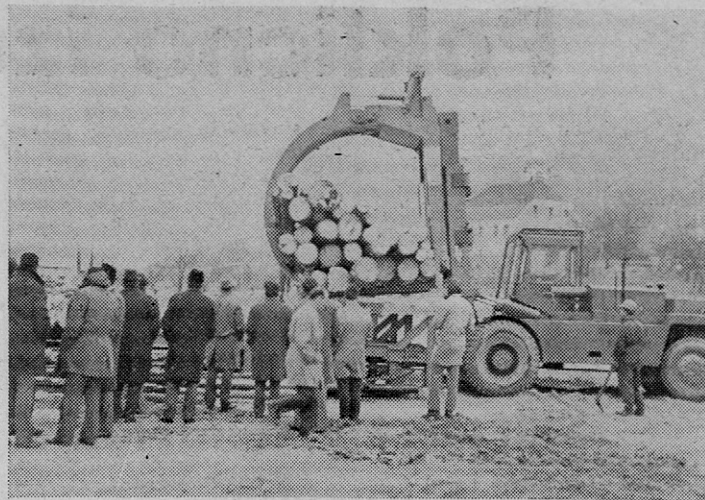
V nadaljnjih razgovorih nas je zanimala še proizvodnja tramov na posebnem skobeljnem stroju. Ta proizvodnja bi bila zanimiva tudi pri nas, ker je

primerne surovine dovolj na razpolago.

V zaključkih razgovorov so gostitelji poudarjali možnost reševanja problemov le v skupnih ciljih na poti dobrega gospodarjenja s sortimenti, ki jih proiz-va-ja Gozdno gospodarstvo in nadalje obdeluje LIP in tovarna iverk.

Skupaj naj bi bile te tri indu-strijske panoge, v bodoče tri temeljne organizacije združenega dela. Vse tri pravne osebe. Referendum za združitve v letu 1973 pa bo potrdil njihova prizadevanja.

Tand

Odlaganje oblovine z lubjem na poševni stopničasti transporter, ki vodi do lupilnega stroja

Problemi varstva pri delu v tovarni Bohinj

Ko stopamo v novo leto, se oziramo nazaj v leto, ki je ostalo za nami in ugotavljamo, kaj smo storili in česa ne ter kaj bi bilo potrebno še urediti, pa

nam ni uspelo. Zato naj bi bil namen tega članka, da se sezna-ni kolektiv vsaj delno s proble-mi varstva pri delu in zapreka-mi, ki so tudi na tem področju.

Pojem varstva pri delu se pri nas pojavi v zvezni in republiški ustavi leta 1963, temeljni zakon o varstvu pri delu pa izhaja iz leta 1965/66. Tako široko pravno podlago, organizacijo in delovna-nje daje temeljno načelo o varstvu pri delu, po katerem to varstvo obsega ukrepe in sred-stva, s katerimi se lahko ustvarijo novi delovni pogoji. Ti pa se lahko ustvarijo samo s so-dobnimi, tehničnimi, zdravstve-nimi, socialnimi in drugimi ukrepi, ki preprečujejo in od-pravljajo vzroke poškodb in okvar.

Reševanje stano-vanjske problematike

Za uspešno reševanje stano-vanjskih problemov je na zad-nji seji svet za družbeni stan-dard sklenil, odkupiti 6 stano-vanj v novem bloku v Bohinjski Bistrici.

Omenjena stanovanja so bila kupljena pod zelo ugodnimi pogoji v skupni vrednosti 900.000.— din. Iz naše amortizacije, ki se je nabrala v stanovanjskem pod-jetju, bomo plačali takoj 140.000 ND iz sklada, ki se je nabral v letu 1972 199.000 ND, v letu 1973 110.000.—, v letu 1974 pa 100.000.—. Za razliko pa nam je ponudilo stanovanjsko podjetje Radovljica kredit za dobo 20 let z 2 % obrestno mero.

Stanovanja je Svet za družbe-ni standard že razdelil med naše sodelavce po Pravilniku, ki daje vse pogoje za pravično reševanje stanovanjskih problemov v našem podjetju.

Svet za družbeni standard
Jože Lavrič

Pojem varstva pri delu se pri nas pojavi v zvezni in republiški ustavi leta 1963, temeljni zakon o varstvu pri delu pa izhaja iz leta 1965/66. Tako široko pravno podlago, organizacijo in delovna-nje daje temeljno načelo o varstvu pri delu, po katerem to varstvo obsega ukrepe in sred-stva, s katerimi se lahko ustvarijo novi delovni pogoji. Ti pa se lahko ustvarijo samo s so-dobnimi, tehničnimi, zdravstve-nimi, socialnimi in drugimi ukrepi, ki preprečujejo in od-pravljajo vzroke poškodb in okvar.

Torej, zakonska določila so jasna in nedvoumna, izvajajo pa se ponekod dosledno, drugod pa se zakon obide ali pa ne upošteva. Ignorirajo se celo od-loki republiškega inšpektorja dela, kaj šele sklepi komisije za varstvo pri delu v tovarni. Da ne govorimo o ostalih predlo-gih — pismenih ali ustnih s strani same službe varstva pri delu merodajnim, ki bi morali zagotoviti delavcem predvsem varno delo.

Povsod se ugotavlja, da vse preveč radi improviziramo, po-tem pa pride od ne-zgod, ki jim ni nihče kriv. Kako naj bo de-lavec skoncentriran in pazljiv, če že doma ve, da gre delat na mesto, ki ni niti v osnovnih pogo-jih prilagojeno njemu in zah-tevam varnosti. Včasih zaradi malenkosti nastanejo spori, če-prav bi se dalo mnogo stvari odpraviti samo z malo več skr-bi za človeka. V gotovih prime-rih se vse preveč gleda samo s stališča proizvodnje, da pa se ob neurejenih delovnih pogo-jih človek, ki smo ga prej učili in vzgajali, predčasno iztroši, s tem nismo dosegli ničesar, tem-več lahko sledijo temu samo predčasne invalidske upokojit-ve.

V nadaljnjem bi se želel do-takniti samo par perečih prob-

lemov, ki so najbolj boleči. Pri-mer odvajanja plinov v oddelku opažnih plošč se že rešuje od-kar obstaja. Problem je zagoto-vitev par starih milijonov za ureditev učinkovitega odvajanja nastalih plinov in po potrebi dovajanje svežega zraka v ob-močje stiskalnic. Ropot v samem oddelku je znatno nad dovolje-no mejo. Če pomislimo, da ka-pitalistično gospodarstvo polaga na take probleme veliko pozor-nost, potem res ne vem, zakaj se je v naši samoupravni uredi-tvi tako težko odločiti.

Z ropotom se srečamo v vsej njegovi veličini v naši brusilni-ci, kjer železov prah, ki na-staja pri brušenju, skupaj z ro-potom napada zdravje naših brusačev. Temu problemu bo treba prvenstveno posvetiti po-zornost, da se čimprej odpravi nezaželeni škodljivi vpliv na zdravje zaposlenih v brusilnici. Preprečiti je treba nastanek ro-pota na samem izvoru do naj-večje možne meje ter preprečiti odboj. Istočasno pa zagotoviti učinkovito odsesavanje nastalih kovinskih prašnih delcev.

Podobnih problemov je še več, da omenim samo krlišče, kjer so ljudje v stalni nevarnosti in je zadosti samo en nepremišljen gib, pa lahko povzroči težko nezgodo. Vprašanje ropota in pre-piha nastaja tudi v žagalnici, kjer bi se z ne tako velikimi stroški lahko uredilo tudi gret-je. Isti problemi se pojavljajo v Iso-spanu, kjer v poletnih me-secih temperatura naraste na 40° C.

Vseh teh imenovanih in ne-imenovanih problemov se sedaj ne more rešiti čez noč. Mnogo pa bi jih sploh ne nastalo, če bi se že v samem začetku gledalo tudi na zdrave in varne pogoje dela.

Zato menim, da bi v bodoče morali na organih upravljanja posvetiti tudi temu vprašanju nekoliko svojega časa, ker samo z varnim delom lahko več in kvalitetno proizvajamo.

M. Arh

Sortiranje olupljene oblovine v bokse. V ozadju lupljenje, razžagova-nje na potrebne dolžine, elektronska izmera sortimentov po odje-malcih.

Seminar REFA

Od 18. do 22. decembra 1972 in od 8. do 12. januarja 1973 smo imeli seminar — študij dela po nemški metodi REFA (Reichs-ausschuss für Arbeitsstudien). Prvi dan smo imeli uvodno pre-davanje za ves tehnični in ostali vodilni kader v dvorani GG Bled. Ostale dneve je bil semi-nar v novih prostorih (aneksu) tovarne Bled na Rečici.

Seminar je obiskovalo 23 ude-ležencev. Vodil ga je profesor Visoke šole za organizacijo dela iz Kranja tov. Danilo Venc, REFA ing.

Namen seminarja je usposo-biti in seznaniti strokovni ka-der z oblikovanjem dela, študi-jem dela, študijem časa, vred-notenjem dela in proučevanjem dela.

Namenjen je predvsem službi dela, pripravi dela, mojstrom, oddelkovodjem ter ostalemu vo-dilnemu tehničnemu kadru. Za-to bi morali vsaj vsi mojstri in oddelkovodje, kateri se niso ude-ležili tega seminarja, to čimprej storiti, po možnosti že to po-mlad, ob prvem razpisu Višje šole za organizacijo dela, ki te seminarje prireja. Seznanili smo se z oblikovanjem dela in študi-jem časa.

V prvem delu seminarja smo obravnavali oblikovanje dela, uvod v študij dela, priprava dela, namen in cilj oblikovanja dela, časi, diagramsko zasle-dovanje, analiza toka materiala, metoda oblikovanja dela, fiziološke osnove, pogoji dela, konkretni primeri oblikovanja dela.

V drugem delu seminarja smo obdelali študij časa, uvod v teh-nologijo, razčlenitev časa po REFA, tehnika in izračunavanje snemalnega lista, stopnja učin-ka, določitev časa počitka, ugo-tavljanje časa za počitek pri fi-zičnem delu na podlagi porabe kcal, ki je fiziološko pogojena, določanje procenta časa počitka pri nefizičnem delu, študij gibov, dodatni čas s konkretnimi pri-meri.

V prvem delu smo imeli več predavanj in manj vaj, v dru-gem pa obratno. Praktične vaje smo izvajali predvsem iz dia-gramskega zasledovanja časa materiala, delovnega sredstva in delavca, analize toka materiala, snemanja časa, stopnje učinka, določanja časa počitka in do-datnega časa.

Na koncu seminarja je vsak udeleženec dobil nalogo iz svo-jega področja dela, ko jo bo moral izdelati in oddati do kon-ca meseca aprila tega leta.

Seminarska naloga mora vse-bovati:

1. Opis sedanjega stanja;
2. Snemanje dodatnega časa;
3. Izračun stopnje obremenitve (čas počitka);
4. Snemanje osnovnega časa operacij z določevanjem stopnje učinka;
5. Diagramsko zasledovanje delovanja delovnega sredstva, uporabe materialov in dela de-lavcev;
6. Zaključek naloge (mnenje o ugotovljenih podatkih, predlogi, uporabnost podatkov);

Te naloge bo služba študija dela lahko koristno uporabila pri ureditvi posameznih delov-nih mest.

Blažević

Sestanek s štipendisti

Dne 30. januarja 1973 smo imeli sestanek s štipendisti podjetja na Bledu. Vabilu so se odzvali vsi povabljeni. Namen sestanka je bil, da se pogovori-mo o uspehih in težavah, ki jih imajo pri študiju, istočasno pa se seznanijo o novostih v pod-jetju.

Pregledali smo polletni uspeh posameznikov. To je zadovolji-vo, razen pri študentih prvih letnikov, ki so dosegli nekoliko slabši uspeh, kot smo pričakova-

li. Obljubili so, da bodo svoj rezultat do konca leta popravili.

Višina štipendij je določena na osnovi družbenega dogovora in je odvisna od dohodkov na člana družine prisilca. Zato se študenti na višino štipendij niso pritoževali, razen enega, ki prejema le 40.— din štipendije mesečno.

Dogovorili smo se tudi, da bo-do med poletnimi počitnicami prišli na enomesečno prakso v podjetje.

Blažević

Dopisujte
v Glasilo

Poklicno izobraževanje

Najbližji šoli za poklicno izobraževanje sta: Poklicna kovinarska šola v Radovljici in Lesno-industrijska šola v Škofji Loki. Prihodnja leta bomo potrebovali več delavcev s končano šolo lesne stroke. Le-ta izobražuje za poklice v lesni industriji:

a) pohištvene, stavbne, sploš-

ne, strojne in modelne mizarje ter druge;

b) poleg mizarjev še: brusarje orodja in rezil, žagarje, sušilničarje lesa, razvrščevalce (manipulante), površinske obdelovalce lesa.

Solanje traja tri leta tako, da učenec bodisi celotno obiskuje

šolo ali pa del praktičnega pouka opravi v podjetju.

V vsakem letniku je 18 tednov teoretičnega pouka v šoli, 6 tednov pripada učencem počitnic, preostali čas pa opravljajo praktično delo v delovni organizaciji.

Pogoji za vpis so: dovršena osemletka, starost do 18 let ter telesno in duševno zdravje.

Osnova učnega načrta za vsa 3 leta:

- tehnologija materiala
- tehnologija obdelave s strojeslovjem

- strokovno risanje
- organizacija proizvodnje in ekonomika podjetij
- varstvo pri delu
- praktični pouk
- matematika (strokovno računstvo)
- slovenski jezik z estetsko vzgojo
- družbeno ekonomska in politična ureditev SFRJ
- zgodovina delavskega in socialističnega gibanja
- gospodarski zemljepis
- zdravstvena vzgoja
- telesna vzgoja

Po uspešno opravljenih 3 letnikih šole, opravljajo učenci zaključni izpit, ki obsega:

- diplomsko nalogo
- praktični izdelek, ki ga morajo izdelati v 30 do 40 urah
- zagovor tega izdelka oziroma diplomskega dela
- pismeni izpit iz slovenskega jezika in računstva
- ustni izpit iz slovenskega jezika, tehnologije materiala, tehnologije obdelave s strojeslovjem, varstva pri delu in organizacije dela in proizvodnje.

Poleg rednega šolanja obstaja tudi izredno šolanje za zaposlene. Kandidati po vpisu prejmejo potrebne skripte za vse predmete, po katerih se pripravljajo doma. Izpite opravljajo na matični šoli v Škofji Loki.

V kolikor bi se iz našega podjetja prijavilo več kandidatov, bi organizirali kot pripravo za izpite krajše seminarje iz posameznih predmetov.

Učni načrt je enak načrtu rednega šolanja, razen praktičnega pouka in telesne vzgoje.

Pogoji za vpis za izredno šolanje: redno delovno razmerje in končana osemletka. Možna je tudi prekvalifikacija iz drugih poklicev v poklice lesne stroke. Kandidati z že opravljenim poklicno šolo katerekoli druge stroke in za katero je bil pogoj za vpis končana osemletka, lahko opravijo dodatne izpite iz strokovnih predmetov. Vsi splošni predmeti iz prejšnje šole se jim priznajo.

Ker bomo potrebovali večje število delovne sile s končano poklicno šolo želimo, da se za redno ali izredno šolanje prijavi čim več kandidatov. Podjetje namerava razpisati tudi večje število prostih mest za vajence, zato se priporočamo zlasti staršem tistih otrok, ki bodo letos končali osemletko.

Blažević

Sklepi samoupravnih organov

Svet za delovne norme

1. — Potrdil je tehnični normativ za izdelavo dalmatinskih nasadil v kovinskem oddelku tovarne Bohinj.

— Podaljšal ječasne delovne norme v tovarni Bohinj in Bled.

— Sprejel je nove normative za oddelek Mojstrano.

2. Obravnaval ječasni normativ »širinski razrez lesa za pripimne letve za vhodna in garažna vrata« v tovarni Bled in sprejel sklep, naj se normativ ponovno preveri in naknadno predloži svetu v obravnavo.

3. Pritožbo tov. Kopavnika in Plahutnika iz oddelka Mojstrana, je svet obravnaval kljub zamujenemu roku pritožbe. Dokončnega sklepa ni sprejel, ker je normativ še premalo časa v uporabi.

4. Potrdil je zasedbo neposrednih del. mest, ki velja od 1. marca 1973.

5. Obravnaval je predlog delavcev krlišča za zimsko del. normo in sprejel sklep, da ŠD pripravi merilo za določanje o pogojih obračuna za zimsko del. normo in ga obravnava na prihodnji seji.

Svet za družbeni standard

1. Potrdil je rang lestvico prosilcev za stanovanja.

2. — Marti Jugovic se dodeli dvosobno stanovanje v novo zgrajenem bloku v Bohinju.

— Romanu Golju se dodeli ena soba v stari stavbi na Gorjani s tem, da se prostor prebeli, zamenja pod in napelje voda ter da se Romanu Golju da pismeno zagotovilo, da mu bo podjetje v enem letu in pol oskrbelo primerno stanovanje po določenih sedaj veljavne pravilnika.

— Francu Golobu se dodeli enosobno stanovanje v Gorjah št. 23.

— Franc Korošec se bo iz dosedanjega stanovanja preselil do marca meseca; njegovo stanovanje se bo dodelilo Marici Tavrlani.

Sedanje stanovanje Tavrlanijeve pa bo dobil Valdi Leban.

— Amalija Stražišar se dodeli garsonjera v novo zgrajenem bloku v Bohinju.

— Antonu Komarju se dodeli dvosobno stanovanje v novo zgrajenem bloku v Bohinju.

Sedanje Komarjevo stanovanje pa se dodeli Janezu Staretu.

— Antonu Golju se dodeli dvosobno stanovanje v novem bloku v Bohinju.

— Vinku Bizjaku se dodeli novo dvosobno stanovanje v bloku v Bohinju; njegovo sedanje stanovanje pa se dodeli Ivanu Bizjaku.

— Milki Bogut se dodeli stanovanje, ki ga sedaj skupaj uporabljata s Saftičevo. Julki Saftič pa se dodeli enosobno stanovanje v novo zgrajenem bloku v Bohinju.

3. Na prošnjo Ivanke Teraž in Vikija Mencingerja je svet odobril vsakemu še po 10.000,— din dolgoročnega posojila, s tem da iz tega zneska takoj plačata račune za Iso-span, nabavljen pri našem podjetju. Znesek po računu, ki presega odobreni kredit, sta oba prosilca dolžna čimprej plačati.

4. Podbevšek Jaka mora povrniti dolg v znesku 5.000 din v enem letu, to je do 31. jan. 1974.

5. Svet predlaga spremembo 50. člena pravilnika o stanovanjih.

Svet za delitev dohodka

1. Dodatki za stalnost in kvalifikacije so mesečni v fiksnem znesku. Osnova je 22 delovnih dni v mesecu.

2. Za tiste, ki niso vse delovne dni v mesecu na delu, se jim dodatki odračunajo za vsak dan odsotnosti 1/22 vrednosti dodatka.

3. V odsotnosti se šteje bolovanje in vsi neplačani izostanki.

4. Dodatek velja za polni delovni čas. Če delavec dela skrajšan delovni čas, se mu dodatek ustrezno zmanjša.

5. Pravico do dodatka dotoka pridobi delavec 1 naslednji mesec, ko izpolni pogoje.

6. Podlaga za obračun dodatka po 8. členu pravilnika je vsaka plačana ura, razen nadomestila za bolovanje.

7. V 14. členu pravilnika, ki govori o odpravnini pri odhodu delavca v pokoj ali ob smrti delavca, je mišljen poprečni osebni dohodek podjetja v zadnjih treh mesecih.

8. V 34. in 35. členu pravilnika so kot osnovne obračunske postavke podjetja mišljene osnovne obračunske postavke neposrednega dela podjetja.

9. Za potovanje v inozemstvo se priznava največ 12 litrov bencina na prevoženih 100 km.

10. Svet je sprejel %123; to je %, za katerega naj se osnovna obračunska postavka poveča.

11. Nadomestilo za gasilske vaje znaša 10,00 din.

12. Nadomestilo za seje znaša: do 4 ure 25,— din nad 4 ure 50,— din.

Svet priporoča tov. sekretarju, da se seje sklicujejo izven rednega delovnega časa.

13. Dnevnice za službeno potovanje v državi znašajo 80,— din, stroški prenočišča — največ do 80,— din.

14. Kilometrini — 0,90 din za km.

15. Terenski dodatek — 2,00 din na uro.

16. Minimalni znesek, ki so ga delavci in vajenci dolžni sami kriti za prevoz na delo in z dela, znaša za leto 1973 20,00 din mesečno.

17. Dodatek za ločeno življenje — do 500,00 din na mesec.

18. Svet je potrdil 14. kategorijo za del. mesto »nabavnika — prevzemalca«.

19. Potrdil je predlagane pribitke oz. odbitke na kategoriji delavcev iz tovarne Bled, Bohinj in uprave.

Tri dni v črni Afriki

(Nadaljevanje s 3. strani)

Potem je pa še dolga pot z ladjo ob afriški obali, skozi Gibraltar po Sredozemlju in Jadranu do Kopra, kjer je končna postaja. Tako ni čudno, da v stroških zavzema transport kar dve tretjini vseh stroškov in nam je lahko bolj jasno zakaj so tako visoke cene.

Ura se je bližala že času kosila, zato smo se odpravili nazaj v hotel, kjer so nam postregli z antilopjo pečenko s prikuho iz najrazličnejših zelenjav, po kosilu pa je sledil obvezen obrok sirov, ki je v navadi še iz časov francoske kolonializma.

Popoldne smo se potepali po mestu in tako zašli tudi na živilski trg. Ob pogledu in vonju na vso umazanijo, ki so jo tako vneto prodajali na vseh stojnicah, se nam je obračal želodec.

Bolj zanimiv pa je bil trg, kjer so številni obrtniki prodajali svoje izdelke. Tako so krojači šivali kar na pločnikih. Največjo pašo za oči in najhujši udarec za denarnico pa so bili izdelovalci in prodajalci suvenirjev. Seveda se je bilo popreje treba vneto pogajati, preden je kdo kaj kupil in vse kar so prodajalci znali, so bile cene v vseh

jezikih sveta. Potem pa so se selili CFA franki v eno smer, nazaj pa groteskne lesene maske, bobni, torbice, ogrlice, piroge (leseni čolni narejeni iz debel) in čudovite intarzije iz metuljevih kril. Vsi obloženi smo se vračali nazaj v hotel in z radovednostjo in že rahlim domotožjem pričakovali poslednji dan bivanja v Afriki.

Zadnji dan našega popotovanja po Afriki je bila nedelja. V načrtu smo imeli ogled znamenitih slapov Boali, kakih 100 km od glavnega mesta proti severovzhodu. Zanimanja za ogled je bilo zelo veliko in kombija sta postala sumljivo majhna. Z malo dobre volje se nam je uspelo stlačiti na sedeže. Tako stiskanje pa mi ni bilo preveč všeč in zato sem se rajši zleknil v prtljažnik na zadnjem delu kombija. Poleg tega sem še pazil na zaboj s pivom in hrano in moje sicer malo neudobno mesto je takoj postalo zavidanja vredno. Sonce je žgalo z vso močjo že zgodaj zjutraj in znoj nam je kmalu lil v potokih. Na naše veliko začudenje pa je bilo mesto kot izumrlo. Šele kasneje se nam je razjasnilo, zakaj je tako. Bila je velikonočna nedelja. Cen-

tralnoafriški republik je med množico najrazličnejših vernikov največ kristjanov. Največji praznik kristjanov so vzeli čisto resno in kako ga tudi ne bi, saj so kristjani šele 30 let in so še zelo navdušeni, mi pa smo kristjani že »2000 let« in je navdušenje temu primerno.

Asfalt je bil hitro za nami in kombi se je na rebrasti makadamski cesti spremenil v podivjan kompresor. Na levi in na desni so bežala naselja z ilovnatimi kočami in nasadi mangovec in bananovec. Pragozd se je naglo umikal visoki savanski travi. Med travo so se prikazali rdeči termitnjaki, zdaj kot stožci, zdaj kot Himalaja v malem, zdaj kot ogromne gobe. Termiti so mravljam podobni insekti, ki so doma predvsem v tropskih krajih, nekatere vrste pa živijo tudi v naši Dalmaciji. V eni termitski skupnosti s kraljem in kraljico na čelu ter množico delavcev in vojakov živi tudi milijon termitov. Termitnjak se prične pod zemljo, ko pa se skupnost širi, se veča tudi nad zemljo in doseže višino tudi nekaj metrov. Hodnikov in rogov pa je na kilometre. Termiti delajo veliko škodo, saj njihove trde čeljusti uničijo ogromno lesa in velikanske stavbe se lahko zaradi njih sesujejo v prah. So pa zelo odporni in jih je zelo težko uničiti. Po približno pol

ure vožnje nas je na cesti zastavila spuščena zapora. Centralnoafriška republika je namreč razdeljena na več distriktov in da bi preprečili nekontrolirano preseljevanje iz enega območja na drugega, so na mejah distriktov postavili zapornice in prehod je možen samo z dovolilnico. Vendar je bilo za nas hitro opravljeno in vožnja se je nadaljevala. Tu in tam smo srečavali samotne popotnike, čisto žene z otrokom v naročju in z dežnikom proti soncu ali pa pastirje z živino. Na odcepu ceste za Boali smo se za par minut ustavili, da smo si nabrali nekaj sadežev monga in da smo si uravnali pretresene ude. Od tu naprej se je cesta vila po gričevju in tu in tam nas je po razgretih čelih prijetno oplazila blagodejna senca visokih dreves. Po približno dveh urah in pol smo prispeli na cilj. Da je svet tudi v Afriki majhen, smo spoznali po tem, da se je v ta pozabljeni košček zemlje prebila tudi skupina mladih turistov iz Anglije. Z veliko potrpljenja jim je uspelo priti skozi Saharo in republiko Čad v dveh džipih. S seboj so tovorili vse, kar so potrebovali, toda tako popotniki kot tudi džipa so dokazovali, da so veliko preostali. Vendar jih to ni ustrašilo, da ne bi nadaljevali poti še naprej v Kenijo.

Ker je bila sušna doba, je bilo vode sorazmerno zelo malo, toda kljub temu je bil pogled na slapove nekaj mogočnega. Po višini in širini se lahko primerjajo z niagarskimi, samo da je vode precej manj. Pričelo se je vesplošno fotografiranje, ko pa je sonce postalo le premočno, smo si poiskali v reki vsak svoj kamen in si namakali prepotene noge. Vendar je bila voda preveč topla, da nam ne bi vzbudila skominov po ledenomrzli Savi. Nekoliko nižje ob reki je stala majhna elektrarna, ob bregovih pa so zorele banane. Ob pogledu nanje so se nam pričele cediti sline in ko je še žeja postala prevelika, smo se rajši umaknili na hladno in senčno teraso gostišča nad slapovi.

Odprli smo zaboje s hrano, pivo v 3/4 litrskih steklenicah pa je razvezalo jezike. Vsem se je že malo poznalo, da nam je dežela prirasla k srcu in čoprav nas teži domotožje, težko zapuščamo vse, kar smo tukaj spoznali. V veselje nas je spravila majhna opica, ki je bila gostilničarjeva last. Mali Ficko, takoj smo ga poimenovali, je dokazal, da so opice res šegave. V dokaz je pomočil trebuh najbolj radovednega Kranjca. Ta pa se niti ni razburjal, saj je poleti toplo in se vse hitro posuši.

Naše podjetje je bilo pokrovitelj tekmovanja Bohinj 73

V Bohinjski Bistrici je bilo v dneh 4.—6. januarja 73 veliko Mednarodno FIS »A« tekmovanje v smučarskih tehnikah, katerega se je udeležilo 21 tekmovalk in 69 tekmovalcev iz 14 držav Evrope in Amerike. Tako kot lansko leto, je bilo naše podjetje pokrovitelj nad tem velikim in pomembnim tekmovanjem. Organizatorji so za vse udeležence te prireditve pripravili topel sprejem z zakusko v hotelu Mladinski dom, kjer je ob tej priložnosti direktor ing. Jurij Hočevar s kratkim govorom pozdravil v svojem imenu in v imenu pokrovitelja LIP, lesne industrije Bled vse navzoče, tekmovalkam in tekmovalcem pa zaželel čim več športne sreče na tekmovanju. Poudaril je tudi, da tekmovanje ni samo zato, da se tekmuje in zmaga, ampak tudi zato, da se udeleženci raznih dežel zblizujejo, postajajo prijatelji in povezujejo vse športnike sveta, ki naj dokažejo, kako je lahko živeti prijateljsko in v miru, ki si ga v svetu tako želimo.

Ob zaključku tekmovanja je v imenu našega podjetja ing. Bajt Franc podelil najboljšemu tekmovalcu in najboljši tekmovalki posebna pokala, ki jih je poklonil pokrovitelj za najuspešnejše uvrstitve v obeh dneh tekmovanja v Bohinju.

Rezultati:

Moški — 15 km

1. Lötscher Kurt	Sviča	54.19,7
2. Valiolline Abdel	SZ	54.54,2
3. Demel Walter	ZRN	55.00,0

Stafete: 3 × 10 km

1. CSSR	1.40.13,9
2. SZ	1.40.54,5
3. ZRN	1.41.15,2

Ženske — 10 km

1. Endler Michaela	ZRN	38.33,8
2. Rockwell Martha	ZDA	39.03,5
3. Voronina Marija	SZ	40.34,9

Stafete: 3 × 5 km

1. SZ	1.16.16,8
2. ZDA	1.17.15,8
3. Kanada	1.17.56,9

(Nadaljevanje s 4. strani)

Višina sonca in piva se je naglo nižala in čas odhoda z Boaljev se je naglo približeval. Poslovili smo se od šumeče vode, prijaznih domačinov, mladih Angležev in vrnitev domov se je že začela.

Med potjo proti mestu smo se ustavili v obcestni gostilni. Gostitelj je bil brat enega od ministrov Centralnoafriške republike in ta minister je svoje dni študiral tudi v Beogradu. V pozno afriško popoldne so iz gramofona priplavali nežni zvoki sandolinka sevdalinke, oglasil se je Tozovac, zapela je Tereza Kesovija. Sam ministrov brat pa nas je častil s pivom in s širokim nasmehom ponavljal edini besedi, ki jih je znal v srbsčini: problema nema! Če ti ministrov brat pravi, da problema nema, potem mu moraš verjeti.

Žal pa se čas ni ustavil in treba je bilo na pot. V hotelu smo naglo zmetali v potovalke svojo kramo, malo se je zavleklo pri plačevanju pensiona, vendar smo kljub temu še pravočasno prišli na letališče. Tam pa nas je čakalo veliko presenečenje, ki ga misionarji verjetno niso predvidevali. Praznovanje velike noči so tudi letalski uslužbenci vzeli malce preresno. Najprej se je izkazalo, da je skladišče goriva zaklenjeno, tan-

ki letala pa še vedno prazni. Potrebno je bilo poklicati ministra za letalstvo, da je osebno prinesel ključe skladišča. Potem pa se je izkazalo, da ni delavcev za črpanje goriva. Tukaj je bil postopek nekoliko krajši. Pri veselem praznovanju ju je zmotil policaj in ju kmalu privlekel na letališče. Tako smo namesto ob 18. uri odleteli ob 21. uri.

Presenečen pa ta večer še ni zmanjkalo. Pri večerji se je izkazalo, da so na letališču vložili v hladilnik letala, namesto 50 obrokov, samo 15 in tako je bila posadka brez hrane vseh 14 ur poleta.

Prebudili smo se šele nad Sredozemljem, morje se je kopal v soncu, potem se je prikazala Albanija, za njo Črna gora in Dalmacija. Ko smo leteli nad Snežnikom, se je letalo že spuščalo. Prikazale so se nam gore s snežno kučmo in s soncem obsijane in takrat smo spoznali, da je dostikrat potrebno videti lepoto tujih krajev, da spoznaš tisto znano resnico: povsod lepo, doma najlepše.

Potovanje je bilo za nami, letalo počiva, spremenjeno v bife, spomini in slike pa so še vedno ravno tako živi in morda bomo lahko zopet rekli: Dober dan — Afrika!

(Konec)
dipl. ing. Miro Kelbl

Občni zbor gasilskega društva tovarne Bohinj

Dne 24. 12. 1972 smo imeli gasilci Tovarne Bohinj občni zbor. Udeležba je bila še kar zadovoljiva, vendar mislim, da bi bila lahko boljša. Izkoristil bi to priliko in se zahvalil gostom, ki so obiskali naš občni zbor, tako predstavniku Občinske gasilske zveze kot tudi predstavnikom GD Nemški rovt, Boh. Bistrica in Tovarne Bled.

Iz podanih poročil in sodelovanja skozi celo leto se je pokazalo, da je naše društvo imelo plodno leto.

V preteklem letu smo se udeležili treh tekmovanj z eno tekmovalno desetino in dosegli dvakrat drugo mesto. Na tekmovanju v Slovenski Bistrici je bil rezultat nekoliko slabši. Plan dela, katerega smo si zastavili na prejšnjem občnem zboru, smo do potankosti izvršili, razen ene mokre vaje, pri kateri pa so nastopile objektivne težave. V letu 1972 je naše društvo praznovalo 25-letnico obstoja. Pohvaliti moram vse, ki so na kakršen koli način pripomogli, da smo to proslavo res dobro izvedli.

Če na kratko pogledamo v preteklo leto, smo imeli samo eno intervencijo v vasi Polje v Bohinju in to požar stanovanjske hiše. V tovarni pa smo imeli dva manjša požara, katera pa so poklicni gasilci sami pogasili s pomočjo delavcev, ki so tam delali. Taki majhni začetni požari nam dajo misliti. Naše društvo je še kar zadovoljivo opremljeno, vendar mislim, da z razvojem gasilske tehnike in vse večje nevarnosti zaradi požarov in katastrof, da smo kaj revo opremljeni. Vendar mislim, da bodo vodilni v podjetju razumeli naše težave in nam pomagali po svojih močeh. Mnenja sem, da taka investicija ni vržena proč, ampak se še kako hitro obrestuje. Mi smo naredili plan potrebnega orodja, koliko bo odobrenega, bomo pa videli.

Veliko je bilo govora, da bi si nabavili gasilski avto. Vsi vemo, da nimamo prevoznega sredstva, vemo pa tudi, da ne gasimo samo na obratu, ampak smo v pomoč celemu Bohinju. Delavci naše tovarne so v glavnem Bohinjci in mislim, da bo vsak naredil eno prosto soboto za gasilski avto. Vendar bi nekaj mogoče primakniti še podjetje, saj bi od tega imeli koristi prav vsi, ker nesreča ne izbira.

Na koncu bi se zahvalil prav vsem, ki so sodelovali z nami in želim obilo uspehov v novem letu 1973 in jih pozdravljam, z gasilskim pozdravom: Na pomoč!

L. Cesar

Člani uredniškega odbora:

Robič Ivan, glavni urednik

Jeglič Silva, tehnični urednik

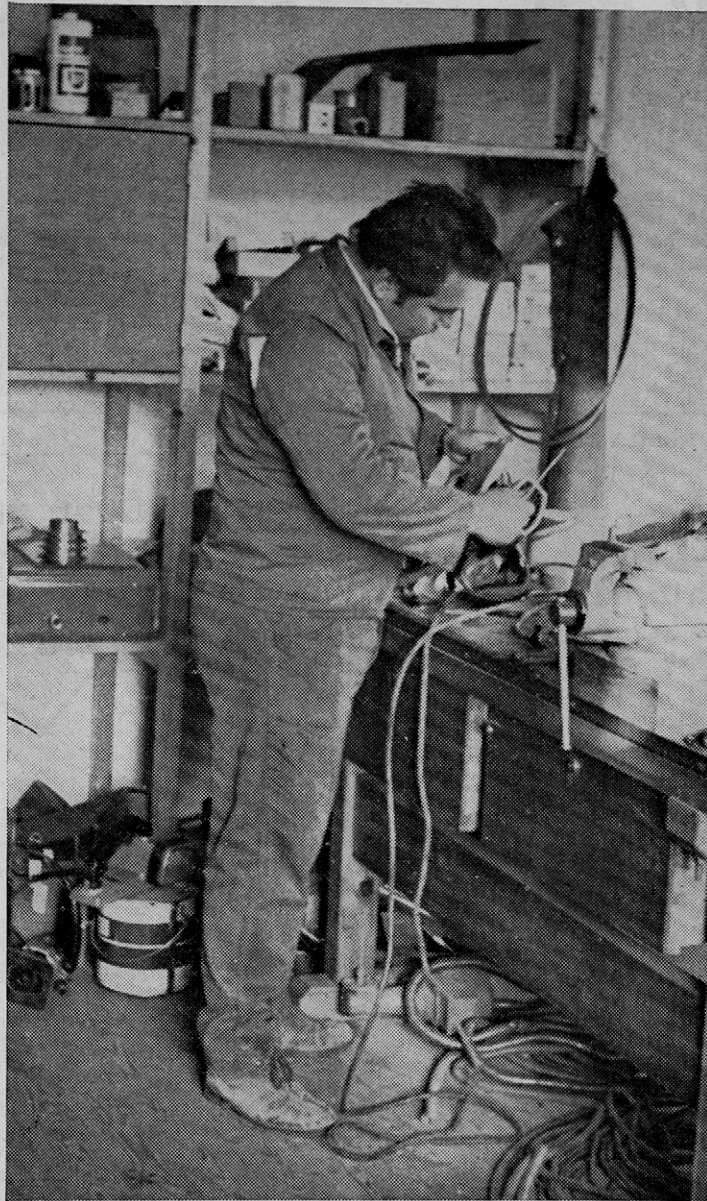
Žitnik Janez, Blažič Henrik, Trojar Andrej, Mencinger Franc, Kraigher Ciril

ZAHVALA

ob boleči izgubi očeta
POLJANEC MAKSA

se zahvaljujem vsem sodelavcem za sočustvovanje, za spremstvo na poslednji poti in podarjeno cvetje.
Hvala vsem!

Zalujoči sin Poljanec Maks

Vzdrževanje električnih ročnih strojkov v Mojstrani in pravočasno odstranjevanje okvar je velikega pomena, saj prav ti strojčki predstavljajo ozka grla. Z okvaro enega strojčka je odvisna celotna proizvodnja in seveda tudi naš osebni dohodek. Da bo pa okvar čimmanj, je treba s strojčki tudi pravilno ravnati in ne preobremeniti s prevelikim podajanjem.

Šininski narez moralov za podboje vhodnih in garažnih vrat v Mojstrani na enolistni krožni žagi in ročnim podajanjem je zelo težko in zamudno. Cimprej bo treba montirati večlistno krožno žago, urediti odsosovanje in vse potrebno, tako da bo delo lažje, efekt del pa večji.

Ker jih nismo pozabili,

se v določenem smislu še vedno počutijo, da so del našega kolektiva, čeprav so nekateri že pred večimi leti zapustili svoja delovna mesta. To so naši upokojenici.

Nadvse so bili zadovoljni in počaščeni s prireditvijo za novo leto, ki jo je organiziralo naše podjetje. Od mnogih smo prejeli pisma, iz katerih veje zahvala in

želja, da bi podjetje še v naprej dobro gospodarilo.

Neverjetno — bi rekel marsikdo od zaposlenih — kako, da so se tako razveselili majhnega darila — koledarja. Ta skromna pozornost jim je pomenila človeško toplino, katera je danes že redka cvetica v gredicah medsebojnih odnosov.

Vsem našim upokojevcem želimo ponovno snidenje ob zaključku letošnjega leta.

POPRAVEK

V prejšnji številki smo objavili članek pod naslovom: HIŠA 120 TP 91.

Oproščamo se za neljubo poto, namreč pravilni naslov se glasi: HIŠA ISO TP 91.

Kronika

STANJE ZAPOSLENIH KONEC
JANUARJA 1973

Tovarna Bohinj	383
Tovarna Bled	341
Uprava	85
Skupaj	809
Vajenci	16

POROČILI SO SE:

1. MLEKUŽ Jožica
2. REPE Stana
3. PAZLAR Miha

RODILA STA SE:

1. KRŽAN Janezu, sin
2. JAKOPIČ Janezu, hči

Izžrebanci nagradne križanke

Izmed 18 prispelih rešitev nagradne križanke, je žreb dodelil:

I. nagrado — 150,00 din
Žigman Francu, upokojujencu Boh. Bistrica, Vodnikova 28

II. nagrado — 100,00 din
Može Vinku, zaposlenemu v tovarni Bled

III. nagrado — 50,00 din
Cerkovnik Jožetu, upokojujencu Boh. Bistrica, Ob Belci 7.
Nagrade bomo poslali s pošto nakaznico.

POSETNIKA

Rešitev posetnice iz prejšnje številke:

Jani dela na delovnem mestu JERMENIČAR.

Otroci zaposlenih so bili veseli

in ze zahvaljujejo za prisrčno organizirano novoletno obdaritev. Vse je potekalo v najlepšem redu, saj so jih poleg daril, zabavali tudi pionirji Pionirskega odreda Osnovne šole Bohinjska Bistrica in malčki iz vrtca.

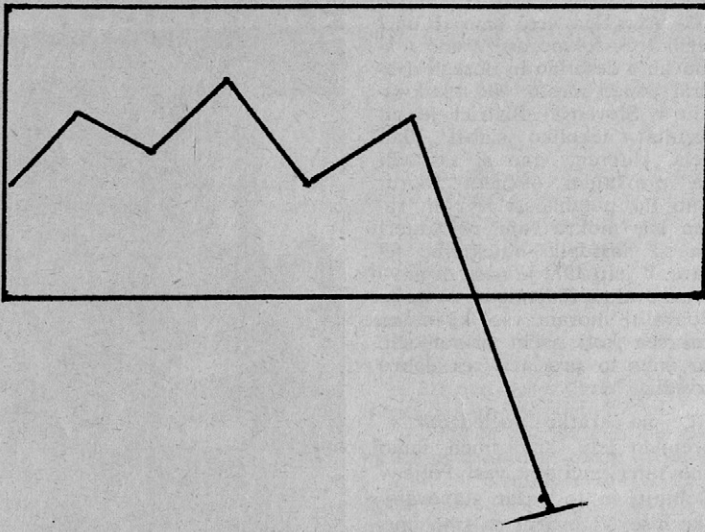
Njihov program je bil skrbno pripravljen, krona vsega pa je bil dedek Mraz, ki je z bohinjskih gora prinesel poln koš sladkarij. Ob pogledu nanje, so se malčkom kar svetile oči in komaj so dočakali trenutka, ko

je dedek Mraz začel z razdeljevanjem dobrot.

Eden za drugim so se pomikali k novoletni jelki — sami, ali v spremstvu staršev. Najbolj nečakani so seveda takoj poskusili, kaj od vsebine v vrečki je najbolje. In ko so se za konec še enkrat oglasile tamburice pionirjev iz Bohinjske Bistrice, se je že večina otrok sladko držala.

Povabili so dedka Mraza na ponovni obisk, seveda z obljubo, da bodo pridni in marljivi.

Času primerno

Direktor čistilki: »Kolikokrat vam bom pa še rekel, da ne postavljate metle ob grafikon.

NOVA CENA

Peter: Ti Tone, ali veš, da je Lip za enega jurja več vreden?
Tone: Kako, zakaj?
Peter: Ja, novemu direktorju je ime Jur.

ČUVARJI NASIH MEJA (na LIP-u)

*Stražarja nisem še spoznal,
ki s službo svojo bi bahal.
Še manj pa na tej žagi naši,
ko vsak dan je lahko v kaši.
Velik teren — pa brez ograje,
zdaj tu zdaj tam se kaj zamaje.
Poklica dva mora vršiti,
in celo noč oprezen biti.
Če kot stražar je —
pihavič moral bi nositi,
dobe ljudje se srboriti,
ki ne vedo kaj bi počeli,
le-takih branil bi se s streli.
Kot gasilec mora nos imeti,
ko gams na preži — svoji četi.
Al s severa se čuti dim —
al z juga — ?
Le kje tiči ta vražja kuga.
Se šihata nočnega je bati,
pač lepše je pri ženki spati.
Se vedno noč ima svojo moč.
Stražarji naši — lahko noč!*

Togo

MOJ ČRNI KONJ

Moj voziček ujzde nima,
vlečem ga za lesene vajeti,
zakaj prav hitro se shladi.

Ne dež, ne sonce
me ne zmoti,
vsak dan krevljam
po isti poti.

Moja je nagrada druge kategorije,
vstanem, ko mi urca tri odbije,
nato stranišča vsa pomijem,
in že jo z malico ulijem.

Van, van, van, vani,
moj iskri vrani,
da kaj ne izgubi!

Moj konjiček vse prenese,
cunje umazane in metle nese,
žagovino, prah in riž mi pelje,
in še ješpren, klobasice in jelje.

Vsak klinc se name dere,
»Katra ti si kriva,
si ješprenček prismodila,
pa smo vse pojedli,
ker nas je preveč lakota morila.«

Le kje je konj, ki vse prenese,
v vrstah kašt ga najti ni,
le človek, ki s podjetjem zraste,
ob nizki plači to vzdrži.

Van, van, van, vani,
prišel bo čas, ko Katra
bo zapustila vas!

S to pesmijo se je zaključilo večno Katino popotovanje, kate-rega je spremljalo ropotanje, s piskri naloženega vozička. Delavci tovarne Bled so namreč sedaj z novo jedilnico dobili primeren prostor za malico. Jedilnica je v prostorih prizidka nove hale, topli obrok pa bodo delili v treh izmenah.

DOBER TEK!

V Istanbul in nazaj

Odpotovati, veliko videti, uživati, si odpočiti in se poln vtisov vrniti. To je bil plan mojega štirinajst-dnevnega potovanja. Vsekakor ni teklo po načrtanem planu. Res sem potoval, veliko videl, počival, toda si ne odpočil popolnoma. Lahko bi rekel, da sem še danes utrujen od marsikaterih nevspešnosti, toda bogatejši za nakup novih doživetij in lepih, kakor tudi nelepih spominov.

Zanimivo, da prav dolgčas pripelje človeka do spoznanja, da bi rad nekaj delal in tako sem se med počitnicami odločil, da obiščem Istanbul. Nova doživetja, zakaj pa ne?

Dva dni sem porabil za priprave in skakal od ene trgovine do druge. Ko sem spoznal, da imam vse, je bilo treba odrediti. Vse »uradne« stvari sem imel v nahrbtniku, kar pa je bilo neprimerno za carinike, sem povil v spalno vrečo, ki je zvit sedela na nahrbtniku. To so bile drobnarije, ki bi se jih dalo eventualno pretopiti ali po domače prodati.

Za prevozno sredstvo sem si izbral kar vlak, kajti ta je poceni, ekonomičen, hiter in... oh, reklamirajo naj tisti, ki so za to navdušeni.

Tisti »zdajci« je bil 15. julij okrog polnoči; »Emona ekspres« me je odpeljal in naslednji dan okrog osmih sem že zagledal Beograd. To razdaljo sem že večkrat prepotoval, zato je nisem spremljal s pozornostjo. Iz Beograda bi moral odpeljati vlak eno uro pred prihodom »Emona«, ker pa je bila seveda zamuda, sem lahko še ujel vlak za Sofijo. Tako sem si pridobil cel dan. Za potovanje sem imel predvidenih samo 10 dni — torej malo časa in veliko kilometrov. Na postaji sem se seznanil z nekimi Bolgarom, ki je potoval v Sofijo. Imel je polno prtljage in sem mu pač priskočil na pomoč, kar se je kasneje bogato obrestovalo. Iz razgovora sem zvedel, da že dvajset let živi na Češkem. Kako pa tam živi seveda ni hotel govoriti, zato sva se

pač pogovarjala o nepomembnih vsakdanjih rečeh, jaz s pomočjo pošvedrane srbohrvaščine, on pa je uporabljal mešanico bolgarščine in češčine. Potovanje z njim je bilo prijetno kar pa ne bo mogel trditi za ostale sopotnike v kupeju, posebno za dve Beograjčanki, ki sem jih hočeš, nočeš moral prenašati do Sofije. Drugi štirje sopotniki so bili Sirijci. Momljali so po njihovo, kot stare babe tiščila nosove skupaj in sam sveti Frančišek jih ne bi razumel. Nemalo sem bil začuden na meji, ko je eden izmed njih začel govoriti v tekoči hrvaščini. Izkazalo se je, da živijo v Sarajevu in da gre do na obisk domov. Nastopile so težave, ker je carinik ugotovil, da so šli v treh mesecih že štirikrat v Sirijo. Pogodili so se, da plača vsak dvajset dolarjev in tako so lahko nadaljevali potovanje. Do Sofije je njihov pogovor popolnoma zamrl, kot da bi se pretrgal trak. Kdo ve, morda se pa tudi je.

Proti večeru, po osmih urah vožnje, nas je sprejela Sofija. Spet sem temu možicu, Sufroni mu je bilo menda ime, pomagal zložiti njegovo ropotijo z vlaka. Ze sem se hotel posloviti od njega, ko pa je ugotovil, da sem si za prenočišče zbral zvito spalno vrečo, naju je skupaj z njegovim prijateljem povabil k sebi domov. Seveda si meni tega ni bilo treba reči dvakrat, kako pa je bilo s Sufronijem, ne vem.

Tam so naju prav lepo sprejeli. Gospodinja nama je postregla z ovčjim sirom, zraven je bilo še nekaj oliv in kumar. Za posladek je bilo nekaj podobnega dateljnom. Vse kar sem naštel, sem jedel prvič in lahko rečem, da je bilo fantastično, sploh pa ob dejstvu, da razen enega piva na vlaku, nisem celih 24 ur zaužil ničesar in da mi je želodec že krulil kot gasilska sirena.

Po obilni večerji smo si ogledali nočno Sofijo. Res je to nekaj nenavadnega, kajti v vseh pogledih se popolnoma razlikuje od naših mest, npr. Ljubljane.

O kakšnem hrupu zaradi mestnega prometa ni govora. Ze nekoliko zastareli tramvaji otožno cvilijo po zvoženih tirih. Razen Moskvičev in Volg, ki so po večini last države, vozijo po mestnih ulicah le še avtobusi mestnega prometa. Stari in mladi se sprehajajo pozno v noč po razsvetljenih ulicah in si z nekakšnim pohlepom ogledujejo izložbe, v katerih pa, med brati, nisem opazil nič zanimivega.

Med stroji prevladujejo tisti iz vzhodnih držav, predvsem Rusije; po mojem mnenju morajo biti zelo dragi, ker jih je pač zelo malo ali pa jih sploh ni. Sredi mesta stoji veličasten mavzolej, postavljen Georgeju Dimitrovu, bolgarskemu narodnemu junaku. Bolgari z veliko častjo slavijo svojega junaka, saj ga imajo balzamiranega v grobnici iz marmorja, pred katero se menjava straža vsaki dve uri. Ceremoniala pri menjavi straže je kar precej zanimiv.

Sufronijev in seveda sedaj tudi moj znanec, mi je v lepi srbohrvaščini držal »politično uro«. Moje prizadevanje, da bi zvedel kje se je tako tekoče naučil tega jezika, je bilo zaman — samo skomignil je z rameni in že nadaljeval o njihovem standardu in svojem delu. Bil je strojni inženir.

Tako sem zvedel, da pri njih za nakup avtomobila moraš položiti celotno vrednost in nato še čakaš dve ali tri leta, predno prideš na vrsto. Kinematografa skoraj nisem zasledil, edini, ki sem ga »srečal« je imel na sporedu domač in ruski film, med obiskovalci pa ni bilo mlajših od dvaindvajset let. Tudi kavarni ne vem koliko, tisto malo kar pa jih je, so zelo nenavadne, vendar tipične za Bolgare — zaprte so že ob deseti uri po bolgarskem času, torej ob devetih po našem času. Sploh si ne predstavljam nas ljubih Slovencev kaj bi bilo, če bi pri nas zmanjkalo že ob devetih »dobre kapljice«. Na bolgarski čas sem se kmalu aklimatiziral, saj ima ura prav tako 60 minut, le v ponedeljkih so mnogo daljše.

Nekaj čez polnoč smo se vrnili in nihče mi ni mogel braniti mehke pernice, tudi bolgarske ne. Zjutraj sem ugotovil, da sploh ni drugačna od naše, kaj-

slovesu poklonil nekaj tramvajskih listkov. Tam namreč vsak potnik kupi mesečno toliko listkov, kolikor jih potrebuje. V tramvaju sploh ni sprevodnikov, ampak so nameščene posebne skrinjice v katero potisneš vozovnico, pristaneš na nekakšno ročico in vozovnica ima že vtisnjen datum. Na redke čase kar te pregledujejo nekakšni kontrolorji — očitno se zanesejo na poštenost Bolgarov.

Sam sem se imel za narodnostno zavednega — torej za Jugoslovana in sem pač s pridom izrabljaj njihovo zaupanje in sem v skrinjico dajal stare karte. Zgodilo se je, da me je zasačil kontrolor, toda naredil sem se Francoza in zato mi je na dolgo in široko razlagal ves postopek. »Snadži se«, si je rekel Bosanec, ko si je z glisto zavezal čevelj.

SOFIJA — Ljudska skupščina

Sofija ni v soncu nič manj zanimiva kot v siju lune. Moj fotoaparati je zvesto beležil vse, kar se mi je zdelo zanimivega. Prav za prav je bilo povsod, kamor si pogledal, kaj zanimivega, nekaj posebnega in marsikaj novega. Toda začele so se težave, ki jim ni bilo konca vse do povratka. Namenil sem se v banko, da bi zamenjal denar. V prvi banki ni bilo nič, dali so mi naslov kam naj grem menjat. Prepešačil sem pol mesta, preden sem prispel na naslov. Da menjamo, so dejali. Iz močnje sem potegnil nekaj »ta rdečih jurčkov«, katere pa na žalost tukaj niso menjali. Specializiral si se namreč samo na menjavo pettisočakov in tisočakov. Kaj naj torej storim z denarjem, naj ga vržem? Naj grem takoj domov, kjer jih bom zlahka zmenjal? S takimi in podobnimi vprašanji sem se napotil v trgovinico s spominki, da si kupim nekaj razglednic. Prodajalka me je najprej premerila od nog do glave, seveda ni zgrešila tudi mojega nahrbtnika in mi šele nato postregla.

(Se nadaljuje)

Rafko Solar